

MELANOPHILA FORMANEKI i Sverige - Historik

av Stig Lundberg, Skeppsbrogatan 9, 972 38 Luleå

AD = Alan Dufberg
BA = Bengt Andersson
BE = Bengt Ehnström
LH = Lars Huggert
Lm = Lunds museum
SL = Stig Lundberg
SEN = Sven-Erik Nilsson
TL = Tor-Erik Leiler
WK = Willy Kronblad
RB = Rickard Baranowski
RP = Roger Pettersson

- 14/11-88 RB skickar 1 avvikande Melanophila-ex från Bohultsbrännan i Småland till SL. Detta bestäms till cyanea var. aenea och returneras. Under vintern upptäcker RB ytterligare 1 liknande ex i samling Lm och skickar både detta och Bohultsexet till Cobos i Spanien som bestämmer Lm:s ex till M. formaneki och bekräftar att RB:s ex är cyanea. var aenea Lm:s ex är taget av BE i Dalarna och det visar sig att BE har 1 ex kvar liksom att TL har 1 ex kläckt ur tallgren från Stockholm-trakten. Samtliga ex skickas till WK. SL kommer ihåg att LH talat om små ex kläckta ur myrtallar från Umeåtrakten och kontaktar LH som har kvar materialet och dessutom ex från Vimmerbytrakten i Sm. SL ber LH skicka dessa till WK som ju har allt material samlat. Bland LH:s material fanns även hanar och nu verkligen klart att vi har en ny praktbagge spridd i Sverige.
- 1989 Ilpo Mannerkoski beskriver ett fynd av M. formaneki från Finland och samtidigt larven med jämförelse av cyanea-larven.
- 1989 RP kläcker en serie av M. formaneki ur myrtallar innanför Umeå.
- 3/4-90 SL besöker Bohultsbrännan och tar hem tallbark från de brända fröträden. Ur denna bark kläcks 5 ex av M. formaneki förutom ca 15 normala cyanea.
- /5-90 Flera ex av formaneki kläcks ur puppkammare i myrtallar på Hertsön utanför Luleå intagna av SL som dessutom har en larv av formaneki tagen redan /3-1957 N Kalix i myrtall.
- 27/6-90 starka angrepp av formaneki på myrtallar konstaterade vid Loue S Rovaniemi i Finland av SL (material intaget 16/10 kläckt under vintern 90-91). Dessutom kunde SL konstatera arten på ytterligare flera lokaler i Finland bl a 18/7-90 i Pyhä-Häki nationalpark, i mellersta Finland samt dagarna efter vid Kuhmo nära ryska gränsen och i Teerisuo myrreservat. Med hänsyn till den rika förekomsten av lämpliga biotoper av samma typ i Finland är SL och finska entomologerna Pertti Rassi och Ilpo Rutanen överens om att M. formaneki bland praktbaggarna torde komma närmast Anthaxia 4-punctata i förekomst i Finland.
- 11/9-90 Död imago av formaneki plockas fram av SL i puppkammare i splinten av tunn barkig bränd frötall på Bohultsbrännan.
- 7/5-91 SL konstaterar mycket starka angrepp av formaneki i myrtallar O Nås i Dalarna.
- 12/4-92 Starka angrepp av formaneki konstaterade i myrtallar vid Getebroreservatet intill Alsterån av SL, BA och SN.
- 14/4-92 Puppkammare ur angräpta myrtallar från samma lokal insamlas av SL och AD. Flera ex kläckta ca 20/5.
- Därtill bör tilläggas att RB:s avvikande ex har skickats till Manfred Niehuis, Tyskland, som arbetat med Melanophila. Denne har bekräftat att det verkligen är fråga om en variant av cyanea och inte formaneki vilket vore naturligt med tanke på att denna art fanns på RB:s lokal! Vad denna variant skall heta är dock ej klart då typmaterialet av var. aenea har visat sig tillhöra 3 andra arter.
- Det är anmärkningsvärt att upptäckten av M. formaneki börjar med att B tar ett ex, hittills enda kända varianten av cyanea i Norden på en lokal där formaneki finns!
- En orsak till att arten inte tidigare upptäckts torde vara att utvecklingen i huvudsak sker i senväxande myrtallar på mycket triviala lokaler. Hittills är mig veterligt inga ex tagna i det fria utan endast genom kläckning.

NÅGRA SUBJEKTIVA VÄRDERINGAR OCH NOTERINGAR OM DAGFJÄRILAR
 -GRÄSFJÄRILAR- I SÖDRA VÄSTMANLAND SOM GRÄNSAR TILL
 SÖDERMANLAND av Göran Ripler

Kvickgräsfjäril - <i>Pararge aegeria</i>	(sparsamt förekommande)
Berggräsfjäril - <i>Lasiommata petropolitana</i>	(" ")
Vitgräsfjäril - <i>Lasiommata maera</i>	(tämligen allmän)
Skogsgräsfjäril - <i>Erebia ligea</i>	(" ") (udda år)
Sandgräsfjäril - <i>Hipparchia semele</i>	(sällsynt) <u>Västerås, Ängsön, Storängen</u> 14.7.1985, 2 hannar.
Luktgräsfjäril - <i>Aphantopus hyperantus</i>	(allmän) (den vanligaste gräsfjärilen)
Slättergräsfjäril - <i>Maniola jurtina</i>	(sällsynt) (<u>sista noteringen Hallstahammar, Lustigkulla 1961</u>)
Pärlgräsfjäril - <i>Coenonympha arcania</i>	(tämligen allmän)
Kamgräsfjäril - <i>Coenonympha pamphilus</i>	(" ")
Starrgräsfjäril - <i>Coenonympha tullia</i>	(lokal och sparsamt förekommande) <u>Surahammar, Vågsjön, Uggelbo 15.7.1964.</u> I Lanne.

Slättergräsfjäril

Hallstahammar, Lustigkulla, Harmsjön:
 2.7.1974 - 4 hannar och 3 honor
 9.7.1974 - I hanne och 2 honor
 4.7.1983 - 4 hannar och 2 honor
 6.7.1983 - I hanne och 2 honor
 9.7.1983 - I hanne och 3 honor
 11.7.1983 - I hanne och I hona
Hallstahammar, Lustigkulla, Kvarnvägen,
"Brända Fallet":
 9.7.1983 - I hona

Dessa nedslag gör ej anspråk på någon fullständighet. Alla insektintresserade människor har ju sina specialintressen och var och en har sin speciella naturerfarenhet. Dessa brister (i ett sammanställt material som detta) är också en tyst signal om de stora kunskapsluckor som finns. Tänk Dig att Du förflyttar Dig med en yta av 1 m² på flera miljontals eller flera miljardtals kvadratmeter! Hur mycket har Du sett och hur mycket har Du valt bort att se? - dvs att när Du är på **en** plats har Du medvetet/omedvetet valt bort alla andra miljontals/miljardtals ställen Du kan vara på! Det finns entomologer som säger att vi vet mer om månens baksida än det som finns bakom husknuten eller, uttryckt med en annan metafor: Det är som att ta en skopa ur Vättern. Vad jag vill säga är : Det är inte helt fel att titta bakom husknuten (vem gör det annars?)!